

GUIA

Vocabulari bàsic de recerca en català

Una iniciativa de:

IRB^R
CatSud

Institut
de Recerca
Biomèdica
Catalunya Sud

Amb el suport de:

Agència
de Gestió
d'Ajuts
Universitaris
i de Recerca

Aquest document és una guia que recull paraules i expressions de l'àmbit científic aportades pel personal participant en les activitats d'impuls del català, realitzades en el marc del projecte 'Encomana el Català'. Aquestes activitats s'emmarquen en els ajuts de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR), destinats als centres de recerca CERCA de Catalunya, com són l'Institut de Recerca Biomèdica Catalunya Sud (IRB CatSud) i l'Institut de Recerca Biomèdica de Lleida (IRB Lleida), amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua catalana en l'àmbit de la recerca.

Amb el suport del Departament
de Recerca i Universitats de
la Generalitat de Catalunya

Referència: 2024 ACERC 00033.

Índex

05. Presentació

06. Objectius

Objectiu general

Objectius específics

07. Glossari d'àmbit científic

Expressions de les parelles lingüístiques

Presentació

Aquesta guia s'emmarca en els ajuts per al foment del català als centres CERCA, impulsats per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR), amb l'objectiu de **reforçar la presència i l'ús de la llengua catalana en l'àmbit de la recerca**, tot fent-la compatible amb la realitat internacional i multilingüe dels centres. L'Institut de Recerca Biomèdica de Lleida i l'Institut de Recerca Biomèdica Catalunya Sud han elaborat la present guia en el marc del projecte conjunt 'Encomana el Català', beneficiari d'aquest ajut.

La guia recull, d'una banda, **paraules i expressions d'àmbit científic** que poden ser útils en contextos habituals de treball (reunions, redacció de textos, interacció amb equips, etc.), i de l'altra, incorpora també **expressions i formes de parlar** que han emergit de les parelles lingüístiques, formades per personal dels dos centres en el marc també del projecte 'Encomana el Català'. Tot i que algunes d'aquestes expressions no són estrictament tècniques, han estat destacades per les

persones participants com a significatives en el seu procés d'aprenentatge i integració i reflecteixen situacions reals de comunicació dins del centre. En aquest sentit, la guia vol fer valer no només la llengua com a eina de treball, sinó també com a **element de connexió entre persones de procedències diverses**. Compartir el multilingüisme que caracteritza els centres de recerca en general, esdevé una oportunitat per enriquir les interaccions i generar nous espais d'ús del català, sovint a partir de petites complicitats, expressions apreses en context o paraules que han deixat empremta en l'experiència de les parelles lingüístiques.

Aquesta guia és, per tant, el resultat d'un treball compartit entre els dos instituts i d'un contacte directe amb les persones participants en les activitats realitzades conjuntament pels dos centres. Així mateix, vol ser una eina útil, però també un petit reflex de les converses, els aprenentatges i els vincles generats en el marc del projecte 'Encomana el Català'.

Objectius

Objectiu general

La guia vol impulsar l'ús del català en l'àmbit de la recerca a través d'un recurs pràctic que faciliti la comunicació quotidiana en entorns científics i internacionals.

Identificar termes i expressions rellevants per al personal investigador i tècnic, amb especial atenció al seu ús pràctic.

Incorporar la dimensió real i experiencial de les parelles lingüístiques.

Oferir un recurs que ajudi el personal no catalanoparlant a incorporar el català com a eina de comunicació, en convivència amb altres idiomes habituals del centre.

Elaborar una guia clara, sintètica i fàcil d'utilitzar, orientada a la consulta ràpida i a l'aplicació immediata.

Fomentar l'ús del català com a llengua de relació dins dels centres.

Contribuir a crear espais on el català esdevingui una llengua natural de comunicació, també en contextos informals i de relació interpersonal.

Objectius específics

Facilitar l'ús del català en el dia a dia professional.

Proporcionar vocabulari i expressions útils per a situacions habituals de treball en entorns de recerca (reunions, correus, interacció amb equips, etc.).

Recollir i sistematitzar vocabulari d'àmbit científic d'ús freqüent.

Integrar expressions i formes de dir que han emergit de les interaccions entre les parelles, fent valer el procés d'aprenentatge i les situacions comunicatives reals.

Afavorir la integració lingüística en un entorn multilingüe.

Glossari

El glossari combina terminologia científica amb expressions d'ús habitual en entorns de recerca, amb l'objectiu de reflectir la realitat comunicativa del dia a dia en un context multilingüe. Per tant, s'hi inclouen expressions de treball i d'àmbit científic semi tècniques, així com manlleus lingüístics i anglicismes adaptats al català.

A

Anàlisi

ES: análisis | EN: analysis

Procés d'estudiar dades o resultats per entendre què signifiquen.

Anàlisi de dades

ES: análisis de datos | EN: data analysis

Examen de dades per extreure conclusions útils en un estudi.

Anàlisi estadística

ES: análisis estadístico

EN: statistical analysis

Estudi de dades amb eines matemàtiques per identificar patrons.

Assaig / Assaig clínic

ES: ensayo / ensayo clínico

EN: assay / trial / clinical trial

Prova experimental que es fa per analitzar una mostra o comprovar una hipòtesi.

Avaluació de resultats

ES: evaluación de resultados

EN: results evaluation

Revisió dels resultats per valorar-ne la qualitat.

B

Base de dades

ES: base de datos | EN: database

Sistema on es guarda i organitza informació.

Biaix

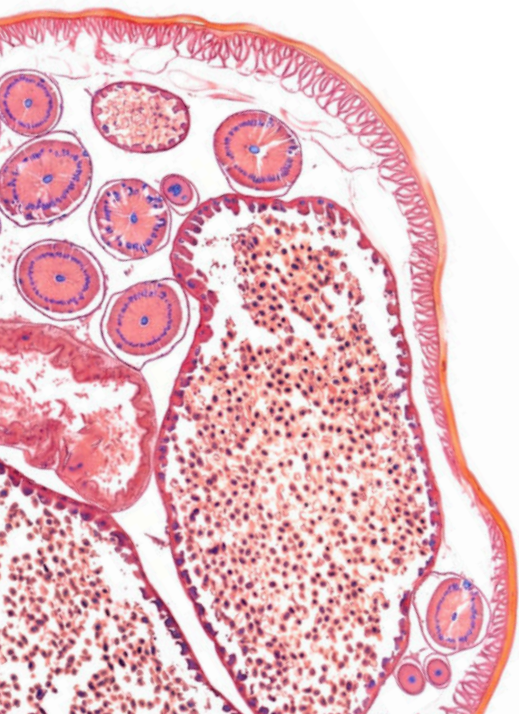
ES: sesgo | EN: bias

Error sistemàtic que pot afectar els resultats d'un estudi.

Biomarcador

ES: biomarcador | EN: biomarker

Indicador biològic que ajuda a detectar o seguir una malaltia.

C

Cohort

ES: cohorte | EN: cohort

Grup de persones amb una característica comuna en un estudi.

Col·laboració

ES: colaboración | EN: collaboration

Treball conjunt entre equips o persones.

Compartir dades

ES: compartir datos | EN: share data

Fer accessibles dades a altres membres de l'equip.

Consentiment informat

ES: consentimiento informado

EN: informed consent

Autorització per participar en un estudi amb informació prèvia.

Criteris d'inclusió

ES: criterios de inclusión

EN: inclusion criteria

Condicions que han de complir les persones o mostres per participar en un estudi.

Correu de seguiment

ES: correo de seguimiento

EN: follow-up email

Missatge per recordar o continuar una acció.

D

Dades

ES: datos | EN: data

Informació recollida durant un estudi.

Dades preliminars

ES: datos preliminares

EN: preliminary data

Primera informació obtinguda abans dels resultats finals.

Dataset

(anglicisme per a 'conjunt de dades')

ES: conjunto de datos

EN: dataset

Conjunt estructurat de dades utilitzat en una anàlisi.

Desviació estàndard

ES: desviación estándar

EN: standard deviation

Mesura de la variabilitat de les dades respecte a la mitjana.

Disseny experimental

ES: diseño experimental

EN: experimental design

Pla que defineix com es farà un experiment.

Document de treball

ES: documento de trabajo

EN: working document

Text provisional en procés d'elaboració.

E

Equip de recerca

ES: equipo de investigación

EN: research team

Grup de persones que treballen en un projecte científic.

Esborrany

ES: borrador | EN: draft

Versió inicial d'un document.

Estudi clínic

ES: estudio clínico | EN: clinical study

Investigació amb persones.

Experiment

ES: experimento | EN: experiment

Prova controlada per comprovar una hipòtesi.

Evidència científica

ES: evidencia científica

EN: scientific evidence

Coneixement basat en resultats d'estudis i dades contrastades.

F

Factor de risc

ES: factor de riesgo | EN: risk factor

Element que augmenta la probabilitat de desenvolupar una malaltia.

Fer una anàlisi

ES: realizar un análisis

EN: perform an analysis

Dur a terme l'estudi de dades o resultats.

Fiabilitat

ES: fiabilidad | EN: reliability

Grau en què els resultats són consistents.

Flux de treball

ES: flujo de trabajo | EN: pipeline

Seqüència de processos en una anàlisi.

Font de dades

ES: fuente de datos

EN: data source

Origen de la informació.

G

Gestió de dades

ES: gestión de datos

EN: data management

Organització i control de dades.

Grup de control

ES: grupo de control

EN: control group

Grup de referència per comparar resultats.

H

Hipòtesi

ES: hipótesis | EN: hypothesis

Idea que es vol comprovar amb un estudi.

I

Informe

ES: informe | EN: report

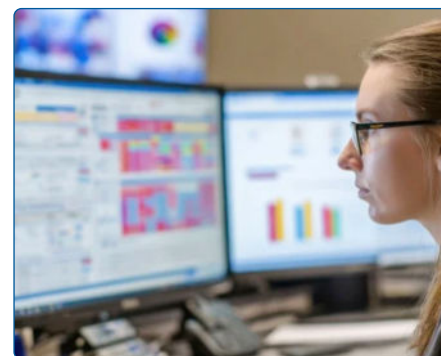
Document amb resultats i conclusions.

Informe preliminar

ES: informe preliminar

EN: preliminary report

Resultats inicials d'un estudi.

Interpretació de dades

ES: interpretación de datos

EN: data interpretation

Procés de donar significat als resultats.

L

Línia de recerca

ES: línea de investigación

EN: research line

Àmbit concret d'investigació.

M

Míting

ES: reunión | EN: meeting

Trobada per discutir o coordinar feina.

Metodologia

ES: metodología | EN: methodology

Manera de dur a terme un estudi.

Millorar el protocol

ES: mejorar el protocolo

EN: improve the protocol

Fer ajustos per optimitzar un estudi.

Mostra

ES: muestra | EN: sample

Part representativa d'un conjunt.

O

Objectiu de l'estudi

ES: objetivo del estudio

EN: Aim of the study

Finalitat de la investigació.

P

Posar en còpia

ES: poner en copia

EN: to CC (someone)

Incloure algú en un correu electrònic.

Projecte de recerca

ES: proyecto de investigación

EN: research project

Treball científic amb objectius definits.

Protocol

ES: protocolo | EN: protocol

Document amb instruccions de l'estudi.

Prova pilot

ES: prueba piloto | EN: pilot test

Assaig inicial abans de l'estudi principal.

R

Recollida de dades

ES: recogida de datos

EN: data collection

Procés d'obtenir informació.

Reproductibilitat

ES: reproducibilidad

EN: reproducibility

Capacitat d'obtenir els mateixos resultats repetint un estudi.

Reunió d'equip

ES: reunión de equipo

EN: team meeting

Trobada per coordinar tasques.

Revisar un document

ES: revisar un documento

EN: review a document

Analitzar i corregir un text.

Resultats consistents

ES: resultados consistentes

EN: consistent results

Resultats fiables i repetibles.

Resultats no concloents

ES: resultados no concluyentes

EN: inconclusive results

Resultats que no permeten arribar a una conclusió clara.

Resultats preliminars

ES: resultados preliminares

EN: preliminary results

Primers resultats obtinguts.

S

Seguiment

ES: seguimiento | EN: follow-up

Control continu d'un procés.

Significació estadística

ES: significación estadística

EN: statistical significance

Mesura de la rellevància d'un resultat.

Significació clínica

ES: significación clínica

EN: clinical significance

Importància pràctica d'un resultat en la salut de les persones.

T

Tancar una versió

ES: cerrar una versión

EN: finalize a version

Donar per acabat un document.

Termini

ES: plazo | EN: deadline

Data límit per completar una tasca.

Treball en curs

ES: trabajo en curso

EN: work in progress

Projecte encara no finalitzat.

V

Validació

ES: validación | EN: validation

Procés de confirmar un resultat.

Validar resultats

ES: validar resultados

EN: validate results

Comprovar que els resultats són correctes.

Variable

ES: variable | EN: variable

Element que pot canviar en un estudi.

Variable independent

ES: variable independiente

EN: independent variable

Factor que es modifica per observar el seu efecte en un estudi.

Versió final

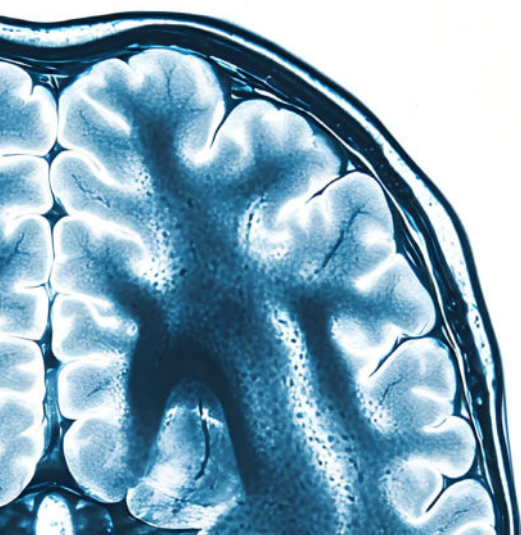
ES: versión final | EN: final version

Document complet i llest per compartir.

Viabilitat

ES: viabilidad | EN: feasibility

Capacitat de dur a terme un projecte amb èxit.

X**Xarxa de col·laboració****ES:** red de colaboración**EN:** collaboration network**Conjunt de persones o institucions que treballen juntes.****Z****Zona d'estudi****ES:** Área de estudio | **EN:** study area**Àrea on es desenvolupa la investigació.****Expressions de les parelles lingüístiques**

Aquest apartat recull una mostra d'expressions que han sorgit en el marc de les parelles lingüístiques (frases col·loquials, frases fetes, locucions verbals, etc.). Tot i que no són pròpies de l'àmbit científic, formen part de les interaccions quotidianes i reflecteixen el procés d'aprenentatge i convivència lingüística dins el projecte.

En aquest sentit, aquestes expressions s'han traduït de manera funcional i no literal, ja que les expressions idiomàtiques no sempre tenen una equivalència exacta en altres llengües. L'objectiu és facilitar-ne la comprensió en un entorn multilingüe i oferir recursos útils per a la comunicació informal entre els membres dels equips.

A**Anar per feina****ES:** ir al grano | **EN:** get down to work**Centrar-se en la tasca i evitar distraccions.****Anar de bòlit****ES:** ir de cabeza | **EN:** be very busy**Tenir molta feina i poc temps.****E****Escampar la boira****ES:** marcharse / salir pitando**EN:** leave / head off**Marxar d'un lloc.****F****Fer una ullada****ES:** echar un vistazo | **EN:** take a look**Fer una revisió ràpida d'un document o informació.****Fer-ne cinc cèntims****ES:** resumir brevemente**EN:** give a brief overview**Explicar una cosa de manera breu.****Fer pinya****ES:** hacer equipo**EN:** stick together / work as a team**Col·laborar i treballar conjuntament.****L****La pilota està a la nostra teulada****ES:** la pelota está en nuestro tejado |**EN:** the ball is in our court**Indica que ara és responsabilitat nostra fer el següent pas.****N****No tenir-ho clar****ES:** no tenerlo claro | **EN:** not be sure**No estar segur d'una decisió o idea.****P****Posar fil a l'agulla****ES:** ponerse manos a la obra**EN:** get started**Començar a treballar en una tasca.****T****Tenir-ho al cap****ES:** tenerlo en mente**EN:** keep in mind**Recordar o considerar una idea o tasca.****Tenir la paella pel mànec****ES:** tener el control | **EN:** be in control**Tenir el control d'una situació.****Tocar el dos****ES:** irse / largarse | **EN:** leave quickly**Marxar ràpidament.****V****Veure-ho clar****ES:** verlo claro | **EN:** see it clearly**Entendre o decidir una cosa amb seguretat.**

GUIA

Vocabulari bàsic de recerca en català

Amb el suport del Departament
de Recerca i Universitats de
la Generalitat de Catalunya

Referència: 2024 ACERC 00033.

Una iniciativa de:

IRB ^R
CatSud

Institut
de Recerca
Biomèdica
Catalunya Sud

Institut de Recerca Biomèdica

Amb el suport de:

Agència
de Gestió
d'Ajuts
Universitaris
i de Recerca